

ROUTE

EDUCATIONAL & SOCIAL SCIENCE JOURNAL

ISSN: 2148-5518

Volume 11, Issue 4, July 2024, p. 1-14

Article Information

Article Type: Research Article

This article was checked by iThenticate.

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.3561>

ArticleHistory:

Received

08/06/2024

Accept

22/07/2024

Available

online

23/07/2024

ANALYZING THE ARTICLES ON PEDAGOGICAL LEADERSHIP IN EDUCATION: 2010-2024

EĞİTİMDE PEDAGOJİK LİDERLİK KONUSUNU YAZAN
MAKALELERİN İNCELENMESİ: 2010-2024¹

Merve Sümeyye Özyurt²
Seyithan Demirdağ³

Abstract

This study aims to analyze the academic studies on pedagogical leadership in education between 2010 and 2024. The study analyzes the distribution of articles published on pedagogical leadership in education according to years, countries, topics, research methods, research models, sample selection and data collection tools. The research was conducted using qualitative research methods and document analysis techniques. The findings show the growing academic interest and diversity in pedagogical leadership. The results of the study emphasize the importance of the role of pedagogical leadership in educational systems and provide guidance for educational leaders and policy makers to make strategic decisions on improving quality in education and enhancing learning environments.

Keywords: Leadership, Pedagogical Leadership, Pedagogy

Özet

Bu araştırma, 2010-2024 yılları arasında eğitimde pedagojik liderlik konusunda yapılan akademik çalışmaların incelenmesini amaçlamaktadır. Çalışma, eğitimde pedagojik liderlikle ilgili yayımlanan makalelerin yıllara, ülkelere, konulara, araştırma yöntemlerine, araştırma modellerine, örneklem seçimine ve veri toplama araçlarına göre dağılımını analiz etmektedir. Araştırma, nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılmış olup, doküman analizi teknikleri ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, pedagojik liderlik konusunda artan akademik ilgiyi ve çeşitliliği göstermektedir. Araştırmanın sonuçları, pedagojik liderliğin eğitim sistemlerindeki rolünün önemini vurgulamakta ve eğitim liderleri ile politika yapımcılarına, eğitimde kaliteyi artırma ve öğrenme ortamlarını iyileştirme konusunda stratejik kararlar almak için rehberlik etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Pedagojik Liderlik, Pedagoji

¹ Bu makale birinci yazarın Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen Dönem Projesinden uyarlanmıştır.

² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Zonguldak, Türkiye. merveozyurt@gmail.com, ORCID: 0009-0001-3563-3591

³ Doçent, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak, Türkiye. seyithandemirdag@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4083-2704

GİRİŞ

Toplumların gelişimi ve yapılanması, eğitimin rolüyle yakından ilişkilidir. Eğitim, bireylerin bilgi ve becerilerini geliştirmenin yanı sıra, toplumun değerlerini ve kültürünü de şekillendirir. Eğitimin kalitesi, sadece ders içerikleri ve fiziksel koşullarla sınırlı olmayıp, öğretmenler ve yöneticilerin uyumlu çalışması ile okul sisteminin sürekli gelişimi tarafından belirlenir. Okulun başarısı, insan kaynağının gelişimine dayanmakta olup, bu da okul yöneticilerinin mesleki gelişimine bağlıdır (Polat, Uğurlu, Aksu, 2018, s. 206).

Son yıllarda küreselleşme, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler ve artan rekabet, toplumsal yapılar, kültürel normlar ve eğitim sistemlerinde önemli değişimlere yol açmıştır. Eğitim kurumları, bu hızlı değişimlere uyum sağlamak için kendilerini sürekli gözden geçirip yeniden yapılandırmalıdır. Liderlik, vizyon belirleme, değişimi yönetme ve takım ruhu oluşturma konularında kritik bir rol oynar. Ayrıca, eğitim kurumlarında yeniliklere açık bir kültür oluşturulması, risk alma, öğrenme isteği ve değişime adaptasyonu teşvik eder. Bu tür bir kültür, uzun vadeli sürdürülebilirlik için gereklidir (Ünal, 2022, s. 32).

Liderlik, bir grup bireyi belirli hedeflere yönlendirme ve motive etme sürecidir. Bu süreç, organizasyonun hedeflerine katkı sağlamayı amaçlar ve belirli niteliklere sahip olan herkes tarafından sergilenebilir. Liderlik, takım üyelerini katılım için teşvik etme, onları hedeflere yönlendirme ve destekleme kapasitesini içerir. Bu nedenle, etkili liderlik, takım çalışması, iletişim, vizyon ve stratejik düşünme gibi özelliklerle ilişkilidir ve organizasyonun başarısında önemli bir rol oynar (Bashir & Afzal, 2019, s. 92).

Eğitimde liderlik, uzun süredir tartışılan bir konu olup, son yıllarda eğitim ve öğretim süreçlerine öncelik veren pedagojik liderlik öne çıkmıştır. Eğitim liderliği, idari görevlerin ötesinde, eğitim öğretim süreçlerini şekillendirmeyi de kapsar. Pedagojik liderlik, öğretim uygulamalarını belirleme ve destekleme konusunda liderlik sağlar. Okul liderleri, bu yaklaşımla öğretim süreçlerini iyileştirir, öğrenci başarısını artırır ve öğretmenlerin profesyonel gelişimine destek olur. Böylece, eğitim liderliğinin idari işlerle sınırlı olmayıp, eğitim süreçlerinin kalitesini artırmada da önemli olduğu vurgulanır. Pedagojik yaklaşım, okul liderlerinin öğretim süreçlerine odaklanarak etkili stratejiler geliştirmesini ve eğitimde kaliteyi yükseltmesini sağlar (Male & Palaiologou, 2013; Akt. Akkaya & Özalp, 2023, s. 2645).

Liderlik

Liderlik kavramı, farklı bağlamlarda ve araştırmacıların yaklaşımlarına göre değişen tanımlara sahiptir. Ancak genellikle örgütsel bağlamda liderliğin kabul gören tanımı şu şekildedir: "Bir grubun veya bir örgütün yapısal aktiviteleri ve ilişkileri içinde, belirli bir amaca doğru diğer bireyleri sosyal olarak etkileme ve yönlendirme süreci" olarak belirlenir (Yukl, 2010, s. 3; Akt. Öksüz Gül, 2015, s. 22). Bu tanıma göre, liderlik sadece bir kişinin diğerlerini etkileme ve yönlendirme eylemi olarak görülmez; aynı zamanda bu etkileme ve yönlendirme süreci, belirli bir amaç doğrultusunda gerçekleşir. Liderlik, bir örgütün veya grubun hedeflerine ulaşmak için yönlendirici bir rol oynar ve bu süreç, yapısal aktiviteler ve ilişkiler içinde gerçekleşir. Bu tanım, liderliğin karmaşık bir süreç olduğunu ve sadece bireyin kişisel özellikleriyle değil, aynı zamanda çevresel faktörlerle de ilişkilendirildiğini vurgular.

Liderlik, belirli bir hedefe ulaşmak amacıyla faaliyetlerin yönlendirilmesi, etkilenmesi ve kontrol edilmesi sürecidir. Bu süreçte lider, bireyleri veya bir grubu ortak bir amaç doğrultusunda hareket etmeye teşvik eder ve yönlendirir. Liderlik, yalnızca bir kişinin ya da bir grubun eylemlerini etkilemekle kalmaz, aynı zamanda onları yönlendirir ve kontrol eder. Bu, liderin vizyonunu iletmesi, motivasyon sağlaması ve takım

üyelerinin yeteneklerinden en iyi şekilde yararlanarak hedefe odaklanmalarını sağlamak anlamına gelir. Liderlik süreci, grup dinamiklerini anlamayı, güçlü yönleri vurgulamayı, zayıf yönleri ele almayı ve uygun stratejiler geliştirmeyi gerektirir. Başarılı liderler, takım üyelerini bir araya getirerek işbirliği ve etkileşimi teşvik eder ve böylece grup dinamiklerini olumlu bir şekilde yönlendirir (Tevrüz, Artan, & Bozkurt, 1999, s. 189; Akt. Sayın, 2008, s. 6).

Okul yönetimi, liderlik kavramının önemli bir parçası olarak kabul edilir ve özellikle eğitim kurumlarının etkin işleyişini sağlamak için çeşitli beceriler gerektirir. Bu beceriler, sadece yönetim ve organizasyon alanını değil, aynı zamanda yasal düzenlemeleri anlama ve uygulama yetkinliğini de içerir. Okul yönetimi, belirli yasal düzenlemeleri ve yönetmelikleri bilmeyi gerektirir. Eğitim kurumlarını düzenleyen yasal çerçeve, okul yöneticilerinin bu kurallara uygun hareket etmelerini sağlar. Ayrıca, yasal düzenlemelerin güncel durumunu takip etmek ve gerektiğinde değişikliklere uyum sağlamak da önemlidir. Okul yönetimi, etkili iletişim becerilerini de içerir. Okul yöneticileri, öğretmenler, personel, öğrenciler ve velilerle etkili bir şekilde iletişim kurmalıdır. İyi iletişim, okul topluluğunun birlikte çalışmasını ve işbirliğini teşvik eder (Şişman, 2014; Akt. Bakkal & Radmard, 2020, s. 166-167).

Liderlikle İlgili Yaklaşımlar

Liderlik konusu uzun süredir hem teorik hem de pratik olarak geniş çapta incelenmektedir. Başlangıçta liderlik, liderlerin kişisel özellikleriyle ilişkilendirilmiş olsa da, zamanla yapılan gözlemler bu özelliklerin tek başına yeterli olmadığını göstermiştir. Bu nedenle, liderlik araştırmaları kişisel özelliklerin ötesine geçerek, liderlerin yönetim süreçlerindeki davranışlarına odaklanmaya başlamıştır (Begeç, 1999, s. 18). Liderlikle alakalı yapılmış olan araştırmalar, dört ana kategori altında incelenebilir. Bu kategoriler şunlardır: özellikler yaklaşımı, davranışsal yaklaşım, durumsallık yaklaşımı ve alternatif yaklaşımlar.

Özellikler yaklaşımı, liderlikte etkili olan kişisel ve psikolojik özellikleri belirleyip, bu nitelikler doğrultusunda geleceğin liderlerini yetiştirmeyi amaçlar. Bu yaklaşım, liderliği doğuştan gelen bir yetenek olarak görür ve liderlik niteliklerine sahip bireylerin her durumda liderlik rolünü üstleneceğini savunur (Şimşek, 2006, s. 10).

Davranışsal yaklaşım, liderin kişisel özellikleri yerine sergilediği davranışlara ve yönetim tarzına odaklanır. Liderliğin etkisi, liderin grup üyeleriyle nasıl etkileşim kurduğu ve nasıl davrandığına bağlıdır. Bu nedenle, liderin nitelikleri değil, grupla olan etkileşimi ve gösterdiği davranışlar önemlidir. Bu yaklaşım, liderliği gözlemlenebilir ve analiz edilebilir davranışlar üzerinden değerlendirdiği için, liderliği ölçülebilir ve öğrenilebilir bir beceri olarak görür (Koçel, 2007, s.590; Akt.Yeşil, 2016, s. 161).

Durumsallık yaklaşımı, liderlerin yönetim tarzlarının çeşitli faktörlere göre değişebileceğini savunur. Bu faktörler arasında mevcut durumun gereksinimleri, coğrafi konum, zaman, kriz dönemleri ve örgütün hedefleri yer alır. Bu yaklaşım, liderliğin esnek ve uyarlanabilir olduğunu öne sürer, çünkü liderler çevresel koşullara ve örgütün ihtiyaçlarına göre liderlik tarzlarını değiştirebilirler (Işık İnan & Serinkan, 2020, s. 319).

Geçmişte kullanılan yaklaşımlar liderliği tam olarak açıklayamadığından, liderlik alanında yeni ve güncel yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Liderlik, hem soyut hem de somut değerlerle incelenmeyi gerektirir ve toplumun demokratikleşme sürecinde değişen algılar, yönelimler ve tutumlarla birlikte değerlendirilir. Artık liderin özellikleri, takipçilerin algılarıyla ve hem rasyonel hem de duygusal mantıkla değerlendirilmektedir. Bu nedenle, toplumun değişen tepkilerine uyum

sağlayabilecek birçok alternatif liderlik yaklaşımı geliştirilmiştir (Dikmen, 2012, s. 93). Bu yaklaşımlara kültürel liderlik, etik liderlik, dönüşümcü liderlik, kolaylaştırıcı liderlik, vizyoner liderlik, karizmatik liderlik, öğretimsel liderlik ve pedagojik liderlik örnek verilebilir.

Pedagojik Liderlik

21. yüzyılda eğitimde öğrenci başarısına odaklanma artmış ve pedagojik liderlik kavramı öne çıkmıştır. Pedagojik liderlik, yönetimle sınırlı kalmayıp öğretim süreçlerini de şekillendirir ve öğretmenler, öğrenciler ve paydaşların öğrenme deneyimlerini geliştirmeyi amaçlar. 1998 yılında Sergiovanni tarafından ortaya atılan bu kavram, eğitim, sermaye gelişimi ve okul etkinliği bağlamında ele alınır. Pedagojik lider, öğrenci başarısını sadece akademik notlarla sınırlamaz; kişisel, sosyal ve duygusal gelişimi de destekler. Bu liderlik türü, doğrudan öğretmenlere geri bildirim verme ve dolaylı olarak öğretmen iş birliğini teşvik etme gibi stratejilerle okul kültürünü ve motivasyonu artırır. Pedagojik liderler, öğrenmenin zaman aldığını ve en iyi şekilde ilgi ve katılımı gerçekleştirildiğini vurgular, böylece hem çocuklar hem de yetişkinler için etkili bir öğrenme ortamı oluştururlar (Male & Palaiolou, 2013; Sergiovanni, 1998; Wu, 2017; The Swedish School Inspectorate, 2012; Coughlin & Baird, 2013). Pedagojik liderlik, öğretim ve öğrenim süreçlerinde aktif bir rol oynamayı gerektirir.

Pedagojik liderler, eğitim süreçlerine aktif katılım göstererek öğretmenler ve öğrencilerle sürekli etkileşim halinde olmalıdır. Mesleki gelişimlerine katkıda buldukları öğretmenlerin, kendi uygulamalarını değerlendirmelerini ve geliştirmelerini sağlamalıdır. Ayrıca, öğretim stratejilerini yenileyerek okulun iç organizasyonunu optimize etmeye çalışmalıdırlar (Leo, 2015; Akt. Okçu & Şenyiğit, 2019, s. 1957). Heikka ve Suhomen (2019), pedagojik liderliğin organizasyonlarda işbirliğini ve uyumu artırdığını, liderlik rollerinin açık ve erişilebilir olmasını sağladığını belirtir. Bu yapı, eğitimcilerin mesleki gelişimine katkıda bulunur ve liderlik süreçlerinin şeffaflığı sayesinde her düzeydeki çalışanın liderlik kapasitesini geliştirir. Hubert (2013) ise, iyi okul liderlerinin pedagojik değerlere bağlı olduğunu ve okul yönetimini pedagojik hedeflere ulaşmada bir araç olarak gördüğünü vurgular. Bu liderler, öğrenci ve öğretmenlerin etkileşimlerini geliştirerek okul kültürünü pedagojik ilkelere dayandırır ve öğrencilerin en iyi eğitim deneyimini elde etmelerini destekler (Contreras, 2016, s. 241).

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, eğitimde pedagojik liderlik üzerine yapılan makaleler nitel araştırma yöntemiyle incelenmiştir. Nitel araştırma, insanın iç dünyasını ve toplumsal sistemlerin derinliklerini anlamak amacıyla kullanılan bir bilgi üretme yöntemidir. Araştırmacılar, katılımcılarla etkileşimde bulunarak deneyimlerini, düşüncelerini ve duygularını anlamaya çalışır. Bu yöntem, fenomenlerin altında yatan nedenleri ve anlamları keşfetmeye odaklanır. Çalışma, doküman analizi tekniklerini kullanarak gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem, belirli bir araştırma sorusuna yanıt bulmak veya bir konu hakkında daha fazla bilgi edinmek için kullanılabilir. Doküman analizi süreci, kaynakları bulma, dikkatlice okuma, not alma ve değerlendirme adımlarını içerir (Özdemir, 2010; Karasar, 2017).

Çalışma Materyali/Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın örneklemini 2010-2024 yılları arasında yayımlanan ve ulaşılabilen makalelerden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında incelenmek üzere, eğitimde pedagojik liderlik anahtar kelimesi ile 20 makaleye ulaşılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Google akademide, arama bölümünde eğitimde “pedagojik liderlik/ pedagogical leadership” anahtar kelimesi yazılarak aratılmış olup, çıkan ve erişilebilen yirmi konu ile ilgili makalenin incelenmesiyle oluşan doküman analizi şeklinde meydana gelmektedir. Bu çalışmada, makalelere ait bulgular analiz edilerek değerlendirilmiştir. Araştırma verilerinin sayısal olarak ifade edilmesi için frekans (f) ve yüzde (%) hesaplamaları kullanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, araştırma soruları ışığında analiz edilen makalelere ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde Eğitimde Pedagojik Liderlik konusunda yapılan makalelerin yıllara göre dağılımları görülmektedir.

Tablo 1. Eğitimde Pedagojik Liderlik Makalelerinin Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Yüksek Lisans (f)	%
2023	2	10
2022	4	20
2021	3	15
2020	1	5
2019	5	25
2018	1	5
2017	1	5
2016	1	5
2013	2	10
Toplam	20	100

"Eğitimde Pedagojik Liderlik Makalelerinin Yıllara Göre Dağılımı" başlıklı bu tablo, belirli bir zaman diliminde pedagojik liderlik konusunda yapılan araştırmaların ve yayınların dağılımını göstermektedir. Tablodaki verilere göre, 2013 ile 2023 yılları arasında toplamda 20 makale incelenmiştir. Bu makalelerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde, dikkat çekici bazı trendler göze çarpmaktadır. Son yıllarda konuyla ilgili daha fazla araştırma yapıldığı gözlemlenmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde Eğitimde Pedagojik Liderlik makalelerinin ülkeler bazında dağılımı görülmektedir.

Tablo 2. Eğitimde Pedagojik Liderlik Makalelerinin Ülkelere Göre Dağılımı

Ülke	Makale(f)	%
Kanada	2	10
Norveç	1	5
İspanya	2	10
İsveç	1	5
Finlandiya	4	20
Güney Afrika	1	5
Türkiye	3	15
Doğu Endülüs	1	5
Peru	1	5
Kenya	1	5
Pakistan	1	5
Lethonya	1	5
Malezya	1	5
Toplam	20	100

Tablo 2, eğitimde pedagojik liderlik konusundaki makalelerin ülkeler bazında dağılımını göstermektedir. Bu tabloya göre, farklı ülkelerdeki araştırmacılar tarafından yapılan çalışmaların sayıları ve yüzdelik oranları belirtilmektedir.

Tablo, farklı ülkelerin pedagojik liderlik üzerine yaptığı çalışmaların geniş bir yelpazesini yansıtmaktadır. Finlandiya, Kanada, İspanya gibi gelişmiş ülkelerin yanı sıra, Güney Afrika, Kenya gibi gelişmekte olan ülkelerin de katkıları bulunmaktadır. Bu, pedagojik liderliğin evrensel bir konu olduğunu ve dünya genelinde ilgi gördüğünü göstermektedir. Tablo 2'deki veriler, pedagojik liderlik konusundaki araştırmaların dünya çapında geniş bir yelpazede gerçekleştirildiğini ve bu alandaki bilginin çeşitlilik gösterdiğini göstermektedir. Bu, eğitim liderliği uygulamalarının ve politikalarının geliştirilmesi için küresel bir anlayışın önemini vurgulamaktadır.

Tablo 3. Eğitimde Pedagojik Liderlik Alanında Yapılan Makalelerin Konularına Göre Dağılımları

Konular	Makale (f)	%
Erken çocukluk eğitimi alanında pedagojik liderliğin alternatif kavramsallaştırmaları	1	5
Erken çocukluk eğitimi (ECE) öğretmenlerinin Norveç ve Fin merkezlerindeki pedagojik liderliğini, öğretmen tarafından başlatılan, çocuk tarafından başlatılan ve temel etkinliklerde öğrenme koşulları yarattıklarında araştırma	1	5
Pedagojik liderler tarafından, öğretilen-öğrenme süreçlerinin aşamaları ve konuları (özellikle ortaokul) ayrıntılı eğitimini teşvik etmek için alınan temel kararları belirleme	1	5
Aday müdürlerin pedagojik liderlik uygulamalarına ilişkin deneyimlerine ilişkin bilgileri derinleştirme ve bunları yöneticiliğe giden yollarla ilişkilendirme	1	5
Pedagojik liderlik olgusunu açıklığa kavuşturmak ve pedagojik liderliğin çocuk bakım merkezi tarafından uygulanmasını araştırma	1	5
Erken çocukluk gelişimi merkezlerindeki uygulama kalitesinin iyileştirilmesinde pedagojik liderliğin (PL) önemi	1	5
ECE'de dağıtılmış pedagojik liderliğin işlevlerini tanımlama, ve ECE ortamlarında merkez müdürleri ve ECE tarafından liderlik uygulamalarının karşılıklı bağımlılığını anlama	1	5
Pedagojik liderliğin -sıklıkla yanlış bir şekilde eş anlamlı kullanılan- öğretimsel liderlikten farkını ortaya koymak	1	5
Eğitimde karmaşıklık düşüncesi ve okul liderliği araştırmaları	1	5
Pedagojik liderliğin ortaokullarda pedagojik koordinasyon üzerine etkileri	1	5
Okul yönetiminin eğitimle ilgili kaygıları, yönetsel performans ve pedagojik liderlik ne boyutta belirleme	1	5
Öğretimsel ve pedagojik liderlik arasındaki fark nedir?	1	5
Pedagojik liderliğin ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin üniversiteye kadar taşıdıkları yaşam başarıları üzerindeki etkilerini tespit etmek	1	5
Pedagojik Liderlik Ölçeği'nin (PLÖ) Türkçeye uyarlaması	1	5
Pedagojik liderlik ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliğini belirlemeyi amaçlama	1	5
Erken çocukluk eğitiminde pedagojik liderliği araştırma	1	5
Öğretmenlerin organik entelektüeller olarak katkıda bulunabilecekleri ve daha savunmasız olanların ihtiyaçlarına yanıtlar üretebilecekleri katılımcı, diyalogik, özgürleştirici, bağlamsallaştırılmış ve dönüştürücü bir süreci temsil eden eleştirel pedagojik liderliğin uygulanmasını teşvik etmek	1	5
Lethonya mesleki eğitim kurumları liderlerinin pedagojik liderlik yönleri	1	5
Bu makale, son beş yılda (2017-2020) PL çalışmalarını oluşturan temel bileşenleri ortaya çıkarmak için bu anlaşılması zor terim hakkındaki bilgi birikimini incelemektedir.	1	5
Öğretmenlerin pedagojik liderlik eylemlerini araştırmak	1	5
Toplam	20	100

Tablo 3'e bakıldığında, eğitimde pedagojik liderlik farklı bakış açılarıyla, farklı gruplar tarafından ele alınarak çalışma alanı içerisinde yer aldığı görülmektedir.

Tablo 4. Eğitimde Pedagojik Liderlik Makalelerinin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Yöntem	Makale(f)	%
Nitel	10	50
Nicel	6	30
Nitel ve Nicel	4	20
Toplam	20	100

Tablo 4 incelendiğinde, eğitimde pedagojik liderlik makalelerinin araştırma yöntemlerinden en çok nitel araştırma yöntemi 10 kez (% 50) kullanıldığı, nicel araştırma yönteminin 6 kez (% 30) kullanıldığı ve nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte 4 kez (%20) kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 5. Eğitimde Pedagojik Liderlik Makalelerinin Araştırma Modeline/Desenine Göre Dağılımı

Model- Desen	Makale(f)	%
Durum Çalışması	4	20
İçerik Analizi	5	25
Eylem Araştırması	1	5
Kaynak Tarama	5	25
Anlatı Analizi	1	5
Kesitsel Tasarım	1	5
Betimsel Tasarım	2	10
Çok Aşamalı Karma Tasarım	1	5
Toplam	20	100

Tablo 5'te yer alan makale çalışmalarında kullanılan araştırma modellerine göre, en çok 5'er adet (%25) ile içerik analizi ve kaynak tarama, daha sonra 4 adet (%20) ile durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Betimsel tasarım 2 kez (%10), eylem araştırması kullanılmış, geriye kalan modeller/desenler 1'er kez (%5) kullanılmıştır.

Tablo 6. Eğitimde Pedagojik Liderlik Makalelerinin Örneklem ve Çalışma Grubuna Göre Dağılımı

Örneklem Çalışma Gurubu	Makale (f)	%
Öğretmen	11	42,30
Yönetici	7	26,92
Öğrenci	3	11,53
Hemşire	1	3,84
Tez/ Makale	4	15,38
Toplam	26	100

Tablo 6'ya bakıldığında en fazla öğretmen grubuyla (11/64) çalışıldığını daha sonra öğrenci grubuyla (6/70) çalışıldığı, yönetici grubuyla (6/70) en az hemşire grubuyla (2) çalışıldığı görülmektedir.

Tablo 7. Eğitimde Pedagojik Liderlik Makalelerinin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Veri Toplama Aracı	Makale (f)	%
Görüşme + Odak Grupları	2	10
Gözlem	1	5
Anket	6	30
Görüşme + Gözlem	3	15
Doküman	4	20
Görüşme + Anket	4	20
Toplam	20	100

Tablo 7’de, eğitimde pedagojik liderlik makale çalışmalarında veri toplama araçlarından en çok anket 6 kez (% 30) tercih edilmiştir. Anketi, doküman ve görüşme + anket 4’er kez (% 20) kullanılarak takip etmektedir. Tabloda görüşme ve gözlemin birlikte yapılma sayısı 3 kez (% 15) olarak, görüşme ve odak gruplarının birlikte yapılma sayısı 2 kez (%10) ve gözlemin 1 kez (%5) olarak verilmiştir.

Tablo 8. Eğitimde Pedagojik Liderlik Makalelerinin Veri Analiz Yöntemlerine Göre Dağılımı

Veri Analizi	Makale (f)	%
Tanımlayıcı Analiz	1	4,76
Vaka Analizi	1	4,76
İçerik Analizi	8	38,09
Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)	6	28,57
Bibliyometri Analizi	1	4,76
Doküman Analizi	4	19,04
Cronbach Alpha	2	9,52
Toplam	21	100

Tablo 8’e bakıldığında, eğitimde pedagojik liderlik makalelerinin veri analizi yöntemlerinden en çok İçerik Analizi (8) kullanıldığı, ikinci sırada Doğrulayıcı Faktör Analizi, (6), üçüncü sırada Doküman Analizi (4) kullanılmış olup, en az ise Tanımlayıcı Analiz, Vaka Analizi, Bibliyometri Analizi ve diğer programların kullanıldığı görülmektedir.

Tartışma

Bu çalışma, 2010-2024 yılları arasında eğitimde pedagojik liderlik konusunda yapılan akademik çalışmaların çeşitli değişkenlere göre dağılımını incelemiştir. Elde edilen bulgular, pedagojik liderliğin eğitim alanındaki evrimini ve bu konunun akademik literatürde nasıl ele alındığını ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçları, eğitimde pedagojik liderliğin giderek artan bir ilgi gördüğünü ve bu alanda yapılan çalışmaların çeşitliliğini göstermektedir.

Çalışmaların yıllara göre dağılımı, pedagojik liderlik konusunun zaman içindeki popülerliğinin arttığını göstermektedir. Özellikle son yıllarda yapılan çalışmalarındaki artış, eğitimde liderlik anlayışlarının ve yaklaşımlarının değişimine işaret etmektedir. Bu durum, global eğitim trendlerindeki değişikliklerin ve eğitim politikalarındaki yeni yönelimlerin bir yansıması olabilir. Ayrıca, teknolojik gelişmeler ve küreselleşmenin eğitim yönetimini ve liderlik pratiklerini nasıl etkilediğine dair bir fikir vermektedir. Araştırma yöntemleri üzerinden yapılan analiz, nitel yöntemlerin pedagojik liderlik çalışmalarında daha yaygın

kullanıldığını ortaya koymuştur. Bu durum, pedagojik liderlik konusunun çok boyutlu ve derinlemesine incelenmesi gerektiğini göstermektedir.

Nitel veriler genellikle öznel nitelikte olup, yorumlanmaları gereken verilerdir. Bu tür veriler genellikle psikolojik ve sosyolojik özellikleri belirlemek için kullanılır. Örneğin, başarı düzeyi, genel yetenek, kişilik özellikleri, ilgi alanları, görüşler ve tutumlar gibi konular nitel verilerle incelenebilir. Bu tür veriler, genellikle derinlemesine analiz ve açıklama gerektirir. Çünkü bu veriler, belirli bir kişinin veya grubun düşüncelerini, duygularını ve deneyimlerini yansıtır. Dolayısıyla, nitel verilerin doğru bir şekilde anlaşılması ve yorumlanması için genellikle detaylı açıklamalar ve kontekst sağlanması gerekmektedir. Bu da araştırmacıların veya analistlerin, verilerin altında yatan anlamı tam olarak anlamak için çaba sarf etmelerini gerektirir. Nitel yöntemler, özellikle bireysel deneyimlerin, algıların ve liderlik pratiklerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayarak, bu alanda somut politika önerileri ve uygulamalar geliştirilmesine olanak tanır (Karasar, 2017, s.173-176).

Ülkeler bazında yapılan dağılım pedagojik liderlik konusunun dünya genelinde farklı kültürel ve eğitimsel bağlamlarda nasıl ele alındığını göstermektedir. Bu dağılım, pedagojik liderliğin evrensel bir öneme sahip olduğunu ve farklı ülkelerdeki eğitim sistemlerinin bu konuyu nasıl ele aldığını ortaya koyar. Farklı ülkelerdeki eğitim liderlerinin, yerel koşullara uygun liderlik stratejileri geliştirdiği görülmektedir. Çalışma gruplarına göre yapılan analizler, özellikle öğretmenler ve okul yöneticileri üzerine yoğunlaşmış olduğunu göstermiştir. Bu durum, pedagojik liderliğin sadece teorik bir çerçevede değil, pratikte de öğretmenlerin ve yöneticilerin profesyonel gelişimlerine nasıl katkı sağladığını vurgular. Pedagojik liderlik, öğretmenlerin eğitimdeki yenilikleri uygulamalarına ve öğrenci başarılarını artırmalarına destek olurken, yöneticilerin de okulları daha etkin bir şekilde yönetmelerine olanak tanımaktadır.

Bu çalışma eğitimde pedagojik liderliğin geniş kapsamlı bir incelemesini sağlamak ve bu alandaki akademik çalışmaların gelecekteki yönleri hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Eğitim liderlerine, politika yapıcılara ve araştırmacılara, pedagojik liderlik konusunda daha bilinçli kararlar alabilme ve eğitim pratiklerini geliştirme konusunda rehberlik etmektedir. Bu bulgular, eğitimde liderlik anlayışının nasıl şekillendiğini ve bu anlayışın öğretim süreçleri üzerindeki etkilerini daha iyi anlamak için bir temel oluşturmaktadır.

Sonuç

Araştırmanın sonuçları, pedagojik liderliğin eğitim alanında ne kadar önemli ve çeşitli bir konu olduğunu göstermektedir. İncelenen makaleler, pedagojik liderliğin yalnızca öğretim ve öğrenme süreçlerini etkilemekle kalmadığını, aynı zamanda okul kültürünü ve eğitim politikalarını şekillendirme gücüne sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bulgulara göre, pedagojik liderlik üzerine yapılan çalışmaların sayısında son yıllarda bir artış gözlemlenmiştir. Bu artış, pedagojik liderliğin eğitim sistemlerindeki rolünün giderek daha fazla tanınmasından kaynaklanmaktadır. Araştırma, pedagojik liderliğin sadece yönetimle ilgili olmadığını, aynı zamanda öğretim süreçlerini destekleyici, yenilikçi ve dönüştürücü bir yaklaşım sunduğunu göstermektedir. Pedagojik liderler, öğretim metodolojilerini geliştirme, öğretmen ve öğrenci performansını artırma ve eğitimde kalitenin yükseltilmesine yönelik stratejiler geliştirme konusunda kritik role sahiptir.

Her öğretmen ve müdürün, pedagojik liderliğin eğitim sisteminin başarısı üzerinde olumlu bir etkisi olduğunun bilincinde olması son derece önemlidir. Pedagojik liderlik, öğretmenlerin ve müdürlerin öğrencilerin öğrenme deneyimlerini

yönlendirmesi ve öğrenme ortamlarını geliştirmesi anlamına gelir. Öğretmenler, sınıf içinde pedagojik liderlik sergileyerek ders planlarını oluşturur, öğrencilere rehberlik eder ve öğrenme süreçlerini optimize eder. Aynı şekilde, müdürler okulun genel pedagojik vizyonunu belirler, öğretmenlerin profesyonel gelişimini destekler ve okulun eğitim hedeflerine yönelik stratejiler geliştirir. Dolayısıyla, tüm eğitim profesyonellerinin pedagojik liderlik rollerini anlaması ve bu doğrultuda hareket etmesi, eğitim sisteminin başarısı için hayati önem taşır. Pedagojik liderlik, öğrencilerin akademik başarısı ve genel eğitim kalitesi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu nedenle, öğretmenlerin ve müdürlerin pedagojik liderlik potansiyelini fark etmeleri ve bu potansiyeli etkin bir şekilde kullanmaları, eğitim sisteminin gelişiminde kilit bir rol oynar (Contreras, 2016 s. 252- 253).

İncelenen makalelerin yöntemsel analizleri, pedagojik liderlik üzerine yapılan çalışmaların çoğunlukla nitel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirildiğini göstermiştir. Bu, pedagojik liderliğin karmaşık doğasını anlamak ve derinlemesine değerlendirmek için detaylı ve bireysel deneyimlere dayanan bir yaklaşımın tercih edildiğini işaret eder. Araştırmada ayrıca, pedagojik liderlikle ilgili farklı ülkelerde gerçekleştirilen çalışmaların kültürel çeşitlilik gösterdiğine ve bu çalışmaların her birinin kendi eğitim sistemleri ve kültürel normları çerçevesinde şekillendiğine dikkat çekilmiştir.

Örneklem dağılımına bakıldığında, çalışmaların çoğunluğunun öğretmenler ve okul yöneticileri üzerine odaklandığı görülmüştür. Bu, pedagojik liderliğin öğretmenlerin profesyonel gelişimine ve yöneticilerin okulları etkili bir şekilde yönetme kapasitelerine olan doğrudan etkisini vurgular. İncelenen makalelerde öğrenci başarısına etkisi, okul kültürünün dönüşümü ve eğitim politikalarının şekillendirilmesi gibi konuların ön plana çıktığı görülmüştür.

Pedagojik liderlik, eğitim sistemlerinin ve öğrenme ortamlarının sürekli iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için önemlidir. Bu nedenle, eğitimde pedagojik liderliği desteklemek, geliştirmek ve genişletmek için yapılan çalışmalar ve yatırımlar, eğitimin geleceğini şekillendirme konusunda büyük önem taşımaktadır. Araştırmanın sonuçları, eğitim liderleri ve politika yapımcılar için, eğitimde kalitenin artırılması ve öğrenme ortamlarının iyileştirilmesi yönünde stratejik kararlar alırken değerli bilgiler sunmaktadır. Pedagojik liderlik, eğitimin bütün bileşenleri arasında köprüler kurarak, eğitimdeki her bireyin potansiyelini en iyi şekilde kullanmasına olanak tanıyan dinamik ve entegre bir yaklaşım olarak ön plana çıkmaktadır. Pedagojik liderlik kavramı eğitim alanında önemli bir yaklaşım olmasına rağmen, üzerine yapılan araştırmaların öğretim liderliği konusundaki araştırmalara göre daha az olması dikkat çekicidir. Bu alanın daha fazla araştırılması ve anlaşılması, eğitim liderliği açısından önemli katkılar sağlayabilir.

Kaynakça

- Akkaya, R., & Özalp, U. (2023). Pedagojik liderlik: bir ölçek uyarlama çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 52(240), 2643-2662.
- Bakkal, M., & Radmard, S. (2020). Okul müdürlerinin eğitimsel liderlik standartlarını karşılama düzeyleri ile öğretmenlerin okul iklimi algıları ve motivasyonları arasındaki ilişki. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 5(2), 163-195.
- Bashir, F., & Afzal, A. (2019). Effects of pedagogical leadership on student achievement at secondary level. *UMT Education Review (UER)*, 2(2), 91-118.

- Begeç, S. (1999). *Modern liderlik yaklaşımları ve uygulaması* (Yayınlanmamış yüksek lisans). Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Gebze.
- Contreras, T. S. (2016). Pedagogical leadership, teaching leadership and their role in school improvement: a theoretical approach. *Propósitos y Representaciones*, 4(2), 231-258.
- Coughlin, A. M., & Baird, L. (2013). *Pedagogical Leadership*. London Bridge Child Care Services & Kawartha Child Care Services.
- Dikmen, B. (2012). *Liderlik kuramları ve dönüştürücü liderlik kuramı'nın çalışanların örgütsel bağlılık alguları üzerindeki etkisine yönelik uygulamalı bir araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Heikka, J., & Suhonen, K. (2019). Distributed pedagogical leadership functions in early childhood education settings in Finland. *Southeast Asia Early Childhood*, 8(2), 42-56.
- Işık İnan, Ö., & Serinkan, C. (2020). Liderlik yaklaşımları ve spor yönetiminde liderlik. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 308-332.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler* (32. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Koçel, T. (2007). *İşletme yöneticiliği* (11. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Leo, U. (2015). Professional norms guiding school principals' pedagogical leadership. *International Journal of Educational Management*, 29, 461-476.
- Male, T. and Palaiologou, I. (2013). Pedagogical leadership in the 21st century: Evidence from the field. *Educational Management Administration & Leadership*, 43(2), 214-231.
- Okçu, V., & Şenyiğit, V. (2019). Okul etkililiğinde öğretimsel liderlikten çok daha fazlası: pedagojik liderlik. *International Social Mentality And Researcher Thinkers Journal*, 5(26), 1954- 1963.
- Öksüz Gül, F. (2015). *Eğitimsel liderlik uygulamaları bağlamında öğretmen özerkliğinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Özdemir, S. ve Sezgin, F. (2002). Etkili okullar ve öğretim liderliği. *Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, 266- 282.
- Polat, S., Uğurlu, C. T., & Bilgin Aksu, M. (2018). Okul yöneticilerinin kendi mesleki gelişimleri ve okulu geliştirmeye yönelik liderlik davranışlarına ilişkin görüşleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 205-224.
- Sayın, Ç. (2008). *Yönetici hemşirelerde algılanan liderlik tarzlarının hemşirelerin örgütsel bağlılıkları üzerindeki etkilerinin belirlenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans). Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Sorm, S. (2019). *Kamboçya ilkokullarında öğretimin ve öğrenme kalitesinin geliştirilmesinde okul yöneticisinin pedagojik liderlik uygulamaları* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Şimşek, A. (2006). *Duygusal zekanın, ana-baba tutumunun ve doğum sırasının tercih edilen liderlik tarzına etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans). Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Şişman, M. (2014). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (8. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tevrüz, S., Artan, İ., & Bozkurt, T. (1999). *Davranışlarınızdan seçmeler* (1. Baskı). İstanbul: Beta Basın Yayın Dağıtım.
- The Swedish School Inspectorate. (2012). *Principal leadership: With responsibility for pedagogical activities* (No. 2012:1). Author.
- Ünal, H. M. (2022). Eğitim kurumlarında liderlik tarzları ve örgüt/kurum kültürünün performans üzerindeki etkisi. *Atlas Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(10), 31-40.
- Wu, S. P. (2017). *Exploring pedagogical leadership in the early childhood context of Singapore* (Yayınlanmamış doktora tezi). Nanyang Technological University, Singapore.
- Yeşil, A. (2016). Liderlik ve motivasyon teorilerine yönelik kavramsal bir inceleme. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 158-180.
- Yukl, G.A. (2010). *Leadership in organizations*. New Jersey: Englewood Cliffs.

EKLER**Ek 1: Doküman Analizine Dahil Edilen Çalışmalar Listesi**

- *Akkaya, R., & Özalp, U. (2023). Pedagojik liderlik: bir ölçek uyarlama çalışması. *Milli Eğitim*, 52(240), 2643-2662.
- *Álvarez-Arregui, E., Pérez-Navío, E., González-Fernández, R., & Rodríguez-Martín A. (2021). Pedagogical leaders and the teaching—learning processes in COVID-19 times. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(5), 1-22.
- *Alonso- Yanez, G., Preciado-Babb, A. P., Brown, B., & Friesen, S. (2021). Emergence in school systems: lessons from complexity and pedagogical leadership. *Canadian Journal of Educational Administration and Policy*, 196, 65-82.
- *Atkinson, K. & Biegun, L. (2017). An uncertain tale: Alternative conceptualizations of pedagogical leadership. *Journal Of Childhood Studies*, 42(4), 61- 68.
- *Bashir, F., & Afzal, A. (2019). Effects of pedagogical leadership on student achievement at secondary level. *UMT Education Review (UER)*, 2(2), 91-118.
- *Boe, M., Heikka, J., Kettukangas, T., & Hognestad, K. (2022). Pedagogical leadership in activities with children e A shadowing study of early childhood teachers in Norway and Finland. *Teaching and Teacher Education*, 117(1), 1-10.
- *Cheah, K., & Lim, A. (2022). Successful pedagogical leadership: Bibliometric analysis from the web of science database (2017-2021). *International Journal of Educational Leadership and Management*, 10(2), 140-167.
- *Crispin, R. L., Huayta- Franco, Y. J., Pimentel, J. F. F., Arenas, R. D., & Flores, E. (2022). Management performance, pedagogical leadership and school management in the learning. *Malaysian Online Journal Of Educational Management (Mojem)*, 10(2), 15-38.
- *Fonsen, E. (2013). Dimensions of pedagogical leadership in early childhood education and care. *University Of Tampere*, 181-192.
- *Garcia- Martinez, I., & Tadeu, P. (2018). The impact of pedagogical leadership on pedagogical coordination in secondary schools. *Research in Social Sciences and Technology*, 3(3), 1-15.
- *Heikka, J. (2013). Enacting distributed pedagogical leadership in Finland: Perceptions of early childhood education stakeholders. *University Of Tampere*, 255-273.
- *Heikka, J., & Suhonen, K. (2019). Distributed pedagogical leadership functions in early childhood education settings in Finland. *Southeast Asia Early Childhood*, 8(2), 42-56.
- *Heikka, J., Kahila, S., & Suhonen, K. (2022). Shadowing teachers as pedagogical leaders in early childhood education settings in Finland. *Journal of Early Childhood Education Research*, 11(2), 151-173.
- *Jerdborg, S.(2023). Novice school principals in education and their experiences of pedagogical leadership in practice. *Journal Of Leadership Education*, 22(1), 131-148.
- *Modise, M. R. (2019). Pedagogical leadership in early childhood development: a means for quality practices through professional training. *Glocal Education in Practice: Teaching, Researching, and Citizenship*, 17(1), 117- 123.
- *Okçu, V., & Şenyiğit, V. (2019). Okul etkililiğinde öğretimsel liderlikten çok daha fazlası: pedagojik liderlik. *International Social Mentality And Researcher Thinkers Journal*, 5(26), 1954- 1963.
- *Okoth, T. A. (2016). Enhancing pedagogical leadership: Refocusing on school practices. *IOSR Journal Of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS)*, 21(2), 18-21.

- *Pigozne, T., Surikova, S., Fernandez Gonzalez, M. J., Medveckis, A., & Pigoznis, A. (2019). Pedagogical leadership aspects of Latvian vocational education institutions' leaders. *Proceedings of the International Scientific Conference*, 3, 335-359.
- *Robles- Barrantes, A. A., & Zuniga, R. A. (2020). Liderazgo pedagógico crítico: La docencia y la intelectualidad orgánica. *Revista Innovaciones Educativas*, 22(33), 196- 207.
- *Varlık, S., Sorm, S., & Günbayı, İ. (2021). Validity and reliability of the pedagogical leadership scale: Mixed methods research. *Journal of Mixed Methods Studies (JOMES)*, 4, 1-12.